



## LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

### PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2019 m. liepos 25 d. Nr. 4D-2019/2-113  
Vilnius

#### SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo Seimo nario Petro Valiūno persiūtą X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama – Skundas) dėl Alytaus rajono savivaldybės (toliau vadinama ir – Savivaldybė) administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su saugaus eismo užtikrinimu <...> gatvėje (toliau vadinama ir – Gatvė).

2. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad <...> gatvėje, t. y., vietinės reikšmės kelio (gatvės) teritorijoje, buvo įrengta elektros apskaitos spinta (toliau vadinama – Elektros spinta arba Komercinė apskaitos spinta), kuri trukdo eismui.

Skunde taip pat rašoma:

2.1. „Jau beveik metai, kai ta spinta pastatyta sankryžos vos ne viduryje ant eismui skirtos juostos ir toliau ji kelia pavojus šia gatve vykstančiam eismui ir trukdo normaliai naudotis viešo naudojimo gatvės keliu ir ypač žemės ūkio padargais, su kuriais, nepasukus į kelio šlaitą už kelio juostos briaunos, pravažiuoti neįmanoma, nes jokio padargo virš tos spintos iškelti neįmanoma“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „[...] mes, gyvendami už tos spintos užtvaro, neturime būti diskriminuojami ir būti paversti to „objekto“ įkaitais, o gal ne objekto, o tų asmenų, kurie tai mato ir supranta, kad tikrai pažeistas Kelių įstatymas (st. 2 d. 8), kuris draudžia ant kelio juostos statyti statinius, kurie apsunkina eismą ir sudaro sąlygas nelaimingiems įvykiams, kad tokie statiniai turi stovėti už kelio juostos ir net ten jie negali trukdyti saugiam eismui. O čia ant kelio juostos ir net ant vieno rato vėžės ir net sankryžoje į vidaus naudojimo kelius.“

2.3. „[...] parašius A paaiškinimo, buvo gauta visa eilė atsirašinėjimų, kai visuose jie visur teigia, „kad tai padaryta pagal įstatymą, nes tai buvo suderinta su kažkokiomis institucijomis [...]“.

2.4. „[...] dabar jau darosi aišku, kad tai ji pastatyta ne šiaip ant „valdiškos“ žemės, kuri kitos jokios funkcijos neatlieka, o jau ant gatvės kelio juostos, kurią valdo kaip viešą objektą Alytaus rajono savivaldybė.“

3. Pareiškėjas prašo išsiaiškinti dėl Skunde nurodytų aplinkybių.

#### TYRIMAS IR IŠVADOS

5. Seimo kontrolierė, siekdama išsiaiškinti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Savivaldybę (2019-02-25 raštu, pakartotinai 2019-05-16 raštu, Lietuvos automobilių kelių direkciją

prie Susisiekimo ministerijos (toliau vadinama – Direkcija), Nacionalinę žemės tarnybą prie Žemės ūkio ministerijos (toliau vadinama – NŽT), Lietuvos administracinių ginčų komisiją (toliau vadinama – Ginčų komisija), AB A (toliau vadinama – A), prašydama pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į Seimo kontrolierės klausimus.

### ***Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės***

6. Savivaldybė pateikė dokumentus bei paaiškinimus, iš kurių nustatyta:

6.1. 2019-03-26 raštu Nr. (3.12)K26-879 Savivaldybė Seimo kontrolierę informavo:

6.1.1. „<...> nėra įtraukta Savivaldybės tarybos 2007-10-24 sprendimu Nr. K-168 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąrašo patvirtinimo“ į vietinės reikšmės viešųjų kelių, kuriuose Savivaldybė vykdo kelių ir gatvių tiesimo, rekonstravimo, remonto (taisymo) ir priežiūros darbus, sąrašą“ (toliau vadinama ir – Sąrašas);

6.1.2. „Pareiškėjo klausimas buvo nagrinėjamas Saugaus eismo komisijos posėdyje“;

6.2. 2019-06-03 raštu Nr. (3.12)K26-1681 Savivaldybė papildomai Seimo kontrolierę informavo:

6.2.1. „Esant Savivaldybės prižiūrimų vietinės reikšmės kelių tinklo kilometražui neproporcingam skiriamam finansavimui, Savivaldybė prižiūri tik Sąrašu patvirtintus kelius. Visi likusieji keliai ir jų priežiūra pagal Kelių įstatymo 4 straipsnio 3 dalį priklauso kitiems savininkams“;

6.2.2. „Savivaldybė nėra elektros spintos užsakovas ir jai nėra žinoma, kieno prašymu ji buvo įrengta. Savivaldybės administracija neveda projektų derinimo apskaitos ir dėl ilgo laiko tarpo negali atsakyti, ar elektros apskaitos spintos įrengimo vieta buvo derinta su savivaldybės administracija“;

6.3. iš pateiktų dokumentų nustatyta:

6.3.1. Savivaldybės Saugaus eismo komisijos 2017-09-21 protokolas Nr. 2: „Svarstyta: Elektros apskaitos spintos <...> g. įrengimas ne vietoje. Nutarta. Komisija bendru sutarimu nutarė, kad saugiam eismui <...> g. kliūtys nėra sudarytos“;

6.3.2. Savivaldybė 2017-09-28 raštu Pareiškėją informavo apie Saugaus eismo komisijos priimtą sprendimą, išaiškino apskundimo tvarką.

7. Direkcija Seimo kontrolierei pateikė paaiškinimą:

„[...] Pareiškėjo minima <...> gatvė – pagal požymius ir Kelių įstatymo nuostatas – tai kelias ar atskiras jo ruožas, esantis miesto ar kaimo gyvenamojoje vietovėje, turintis pavadinimą – *vietinės reikšmės kelias*. Kaip nustato Kelių įstatymo 4 straipsnio 3 dalis, vietinės reikšmės viešieji keliai ir gatvės nuosavybės teise priklauso savivaldybėms, o vidaus keliai – valstybei, savivaldybėms, kitiems juridiniams ir (ar) fiziniams asmenims. Be kita ko, <...> gatvė yra *laisvoje valstybinėje žemėje, nuosavybes teise priklausančioje valstybei, skirta viešajam naudojimui tarp privačios žemės sklypų*.

Pažymėtina, kad minėta <...> gatvė nėra registruota Alytaus rajono savivaldybės turto balanse, tačiau remiantis teisiniu reglamentavimu – Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 32 punktu, Kelių įstatymo 4 straipsnio 3 dalimi, 6 straipsnio 4 dalimi – vietinės reikšmės kelių sąrašus tvirtina savivaldybių tarybos ir organizuoja savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūrą, taisymą, tiesimą ir užtikrina eismo saugumą – *savivaldybių savarankiška funkcija*. Tuo tarpu Kelių direkcija turto patikėjimo teise valdo, naudoja ir disponuoja valstybinės reikšmės kelius, išimtinę nuosavybės teise priklausančius valstybei.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į galiojantį teisinį reglamentavimą, Direkcija įvertino Pareiškėjo minimos <...> gatvės požymius – kelias turintis pavadinimą, esantis gyvenamojoje vietovėje kelias, esantis laisvoje valstybinėje žemėje (bešeimininkis), ir nebūdama šio kelio valdytoja, nukreipė Pareiškėją į Savivaldybę, nes šis klausimas yra priskirtas spręsti išimtinai savivaldybės tarybos diskrecijai ir turi būti sprendžiamas atsižvelgiant į savivaldos tikslus, principus

bei numatytas funkcijas.“

8. NŽT Seimo kontrolierę informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, iš kurių nustatyta toliau nurodyta informacija:

8.1. „[...] iš NŽT Alytaus skyriaus (toliau – Skyrius) pateiktos informacijos nustatyta, kad [...] [*pavardė žinoma*] (techninio projekto „Namo <...>, elektros įrenginių prijungimas prie skirstomųjų tinklų“ brėžinio „Projektuojami 0,4 kV lauko elektros tinklai“ rengėjas) Skyriui pateikė 2017-05-04 prašymą išduoti sutikimą valstybinėje žemėje, kurioje nesuformuoti žemės sklypai, tiesti / statyti elektros kabelių linijas ir elektros kabelių spintą su elektros apskaitos prietaisais [*Elektros spinta arba Komercinė apskaitos spinta*]. Šiame prašyme nurodyta, kad inžineriniai tinklai bus tiesiami į žemės sklypą [...], esantį <...> (toliau – Žemės sklypas). Prie šio prašymo buvo pridėtas 2017 m. balandžio mėn. (diena nenurodyta) parengto techninio projekto „Namo <...>, elektros įrenginių prijungimas prie skirstomųjų tinklų“ brėžinys „Projektuojami 0,4 kV lauko elektros tinklai“ (toliau – Brėžinys), iš kurio sprendinių matyti, kad Elektros spintą buvo numatyta statyti valstybinėje žemėje, esančioje greta Žemės sklypo pietrytinės ribos.“

8.2. „[...] Brėžinį **2017-04-28 suderino Alytaus rajono savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio skyriaus vedėjas Mantas Ludavičius**; 2017-05-04 – A Elektros tinklo projektų valdymo grupės projektų vadovas [...] [*pavardė žinoma*].“

8.3. „Skyrius išdavė 2017-05-19 sutikimą Nr. SUVA-4696-(1.53-02.) (toliau – 2017-05-19 sutikimas) pagal pateiktą Brėžinį valstybinėje žemėje, kurioje nesuformuoti žemės sklypai, tiesti elektros kabelių linijas ir statyti jiems funkcionuoti būtinus statinius.“

8.4. „2017-05-19 sutikimo išdavimo metu galiojusio Statybos techninio reglamento STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. DI-878 [...] (redakcija, galiojusi nuo 2017-01-01 iki 2017-09-19) (toliau – Reglamentas), 50 punkte buvo nurodyta, kad statant valstybinėje žemėje, kai nėra suformuoti žemės sklypai Reglamento 4 priede nurodytais atvejais, privaloma gauti valstybinės žemės patikėtinio sutikimą, susitarimą ar dėl naudojimosi valstybine žeme statybai, statinio naudojimo trukmei teisės aktų nustatyta tvarka.“

8.5. „Pažymėtina, kad Reglamento 4 priedo 1 punkte ir jo papunkčiuose nurodyti išimties atvejai, kada, statant naują statinį, statytojo teisei įgyvendinti nereikia žemės sklypo valdyti nuosavybės teise arba valdyti ir naudoti kitais Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytais pagrindais. Vienas iš šių atvejų nurodytas minėto priedo 1.3 papunktyje – tiesiant valstybinėje žemėje susisiekimo komunikacijas ar inžinerinius tinklus ir statant jiems funkcionuoti būtinus statinius.“

8.6. „Vadovaujantis 2017-05-19 sutikimo išdavimo metu galiojusių Sutikimų tiesti susisiekimo komunikacijas, inžinerinius tinklus ir statyti jiems funkcionuoti būtinus statinius valstybinėje žemėje, kurioje nesuformuoti žemės sklypai, išdavimo taisyklių, patvirtintų NŽT direktoriaus 2013 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. 1P-(1.3)-265 [...] (redakcija, galiojusi nuo 2016-04-20 iki 2017-06-30) (toliau – Taisyklės), 2 punktu, sutikimus tiesti susisiekimo komunikacijas, inžinerinius tinklus ir statyti jiems funkcionuoti būtinus statinius valstybinėje žemėje, kurioje nesuformuoti žemės sklypai, išduoda NŽT teritorinis skyrius pagal valstybinės žemės ploto, kuriame planuojama tiesti susisiekimo komunikacijas, inžinerinius tinklus ir statyti jiems funkcionuoti būtinus statinius, buvimo vietą (aptariamą atveju – Skyrius).“

8.7. „Skyrius [...] 2019 m. gegužės 27 d. atliko rašte nurodytos teritorijos faktinių duomenų patikrinimą vietovėje ir parengė 2019 m. gegužės 28 d. faktinių duomenų patikrinimo vietoje aktą Nr. FD-431-(14.2.141.). Patikrinimo metu nustatyta, kad Elektros spintos įrengimo vieta atitinka Brėžinyje numatytą vietą. Elektros spinta įrengta valstybinėje žemėje, esančioje greta Žemės sklypo ribos. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, ir vadovaujantis pirmiau nurodytomis teisės aktų nuostatomis, darytina išvada, kad 2017-05-19 sutikimą Skyrius išdavė pagal pateiktą Brėžinį, o Elektros spinta įrengta Brėžinyje numatytoje vietoje.“

8.8. NŽT Alytaus skyrius atliko faktinių duomenų patikrinimą vietoje ir surašė 2019-05-28 aktą. Akte nurodoma: „Patikrinimo metu nustatyta: [...] sklype įrengta tinklo tvora nesutampa su sklypo riba (tvora **įrengta sklype**, nuo 0.3 m iki 1.5 m nuo sklypo ribos). Elektros spinta įrengta valstybinėje žemėje prie Žemės sklypo ribos [...]“.

9. A Seimo kontrolierę informavo:

„KAS [*Komercinė apskaitos spinta*] įrengimo rangos darbai Objekte vykdyti 2017-06-05–2017-07-25 laikotarpyje pagal parengtą ir suderintą Naujojo (buitinio) vartotojo elektros įrenginių prijungimo prie operatoriaus elektros tinklų paslaugos sutarties projektą. Projekto rengėjas – [...] [*pavardė žinoma*], prijungimo paslaugą užsakė [...] [*pavardė žinoma*].

Pažymime, kad prijungimo projekto sprendiniai buvo suderinti su Nacionaline žemės tarnyba, Savivaldybe. KAS pastatyta Savivaldybei priklausančioje šalikelėje, ant sklypo ribos. Nuotraukoje matoma tvora yra atitrakta porą metrų nuo sklypo ribos, todėl vizualiai atrodo, kad KAS yra pastatyta viduryje sankirtos. Siekdami tinkamai įvertinti susiklosčiusias aplinkybes, Bendrovės atstovai lankėsi Objekte ir nenustatė jokių pažeidimų, KAS įrengta pagal parengtą ir suderintą projektą.“

### ***Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos***

10. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

10.1. *Vietos savivaldos įstatyme* (VSI) reglamentuojama:

10.1.1. *3 straipsnis* – „11. **Savivaldybės bendruomenė** – savivaldybės nuolatiniai gyventojai, bendrais viešaisiais poreikiais, interesais ir savivaldos teisiniais santykiais susieti su savivaldybės taryba ir kitais viešojo administravimo funkcijas atliekančiais savivaldybės subjektais. [...]“

10.1.2. *4 straipsnis* – „1. Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: 8) **bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo**. Savivaldybės institucijų priimti sprendimai bendruomenės interesais neturi pažeisti įstatymų garantuotų atskirų gyventojų teisių; [...] 12) **reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę**. Savivaldybės gyventojai ar jų atstovai turi teisę susipažinti su savivaldybės institucijų sprendimų projektais ir priimtais sprendimais, gauti viešus ir motyvuotus atsakymus į pareikštą nuomonę apie savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų ar atskirų valstybės tarnautojų darbą; [...]“

10.1.3. *6 straipsnis* – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijos: [...] 32) savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas; [...]“

10.2. *Saugaus eismo automobilių keliais įstatyme* (SEAKI) reglamentuojama:

10.2.1. *10 straipsnis* – „8. Užtikrinamas eismo saugumą, savivaldybės administracijos direktorius: 1) vadovaudamasis Valstybine eismo saugumo programa, tvirtina savivaldybės eismo saugumo programą; 2) iš savivaldybės administravimo subjektų ir valstybinio administravimo subjektų savivaldybėje, nevyriausybinų organizacijų atstovų sudaro savivaldybės eismo saugumo komisiją, tvirtina jos nuostatus. Savivaldybės pagrįstu prašymu valstybinio administravimo subjektai turi deleguoti atstovus į savivaldybės saugaus eismo komisiją; 3) sprendžia eismo organizavimo klausimus miestų ir kaimų gyvenamosiose vietovėse, vietinės reikšmės keliuose; 4) rūpinasi vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, transporto infrastruktūros objektų projektavimu, statyba, gatvių tiesimu, taisymu ir rekonstravimu, organizuoja kelių saugumo audito, poveikio kelio saugumui vertinimo, kelių saugumo patikrinimo, didelio avaringumo ruožų ir saugumo lygio nustatymo kelių tinkle atlikimą vietinės reikšmės keliuose ir gatvėse, organizuoja medicinos pagalbos teikimą eismo įvykiuose nukentėjusiems asmenims; [...] 6) atlieka kitas funkcijas, susijusias su eismo saugumo užtikrinimu savivaldybės teritorijoje. [...]“

10.2.2. *11 straipsnis* – „1. Saugių eismo sąlygų valstybinės reikšmės keliuose užtikrinimą įgyvendinant eismo saugumo priemones organizuoja ir koordinuoja Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos ir jai pavaldžios valstybinės reikšmės kelius prižiūrinčios valstybės įmonės. **Savivaldybės ar kiti juridiniai ir (ar) fiziniai asmenys – kelių savininkai ar valdytojai, atlikdami priskirtąsias funkcijas, užtikrina vietinės reikšmės keliuose ir gatvėse saugias eismo sąlygas, įgyvendindami juose eismo saugumo priemones.** [...]. 7. Kelio savininkas (valdytojas) privalo: 1) užtikrinti, kad kelias būtų tinkamas transporto priemonių ir pėsčiųjų eismui bei atitiktų teisės aktų reikalavimus; 2) organizuoti eismą ir užtikrinti kelio, jo inžinerinių statinių ir techninių eismo organizavimo priemonių priežiūrą taip, kad ji atitiktų kelių priežiūrą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus; 3) **užtikrinti, kad nedelsiant būtų panaikintos kliūtys, trukdančios eismui ir keliančios pavojų**, o jei to padaryti neįmanoma, užtikrinti, kad pavojingose vietose būtų įrengtos atitinkamos techninės eismo organizavimo priemonės tol, kol šios kliūtys bus panaikintos; 4) tobulinti eismo organizavimą, atsižvelgiant į eismo įvykių kelyje priežastis ir aplinkybes; 5) atlyginti žalą asmenims, atsiradusią dėl teisės aktų nustatyta tvarka neatliktų kelio savininko pareigų.“

10.3. *Kelių įstatyme (KĮ) reglamentuojama:*

10.3.1. *2 straipsnis* – „3. **Gatvė** – kelias ar atskiras jo ruožas, esantis miesto ar kaimo gyvenamojoje vietovėje, paprastai turintis pavadinimą. [...]. 5. **Kelias** – inžinerinis statinys, skirtas transporto priemonių ir pėsčiųjų eismui. Kelio elementai yra šie: žemės sankasa, važiuojamoji dalis, kelkraščiai, skiriamoji juosta, kelio grioviai ir kitos vandens nuleidimo sistemos, sankryžos, autobusų sustojimo aikštelės, poilsio aikštelės, pėsčiųjų ir dviračių takai, kelio statiniai, techninės eismo reguliavimo priemonės, želdiniai, esantys kelio juostoje, kelio oro sąlygų stebėjimo ir transporto eismo apskaitos, apšvietimo ir kiti įrenginiai su šių elementų užimama žeme [...].“

10.3.2. *4 straipsnis* – „1. Keliai nuosavybės teise priklauso valstybei, savivaldybėms, fiziniams ar juridiniams asmenims. [...]. 3. Vietinės reikšmės viešieji keliai ir gatvės nuosavybės teise priklauso savivaldybėms, o vidaus keliai – valstybei, savivaldybėms, kitiems juridiniams ir (ar) fiziniams asmenims.“

10.3.3. *6 straipsnis* – „1. Keliai numeruojami ir pavadinimai jiems suteikiami sudarant kelių sąrašus. 2. Keliai vadinami pagal tų gyvenamųjų vietovių arba objektų, kuriuose jie prasideda ir baigiasi, pavadinimus. Prireikus kelio pavadinime gali būti ir tarpinių gyvenamųjų vietovių ar kitų objektų vardai. 3. Valstybinės reikšmės kelių sąrašą Susisiekimo ministerijos teikimu tvirtina Vyriausybė. 4. Vietinės reikšmės kelių sąrašus tvirtina savivaldybių tarybos.“

10.3.4. *8 straipsnis* – „1. **Keliai projektuojami remiantis patvirtintais teritorijų planavimo bei Lietuvos kelių projektavimo normatyviniais dokumentais.** Kelių tiesimo, statybos, rekonstrukcijos, taisymo (remonto) projektų ekspertizės atliekamos Vyriausybės nustatyta tvarka. [...].“

10.3.5. *13 straipsnis* – „1. Keliuose, kelių juostose ir jų apsaugos zonose dirbti įvairius darbus be kelio savininko leidimo draudžiama. Technines eismo reguliavimo priemones suderinusios su policija įrengia kelius prižiūrinčios įmonės. 2. Kelių apsaugos zonose leidžiama statyti statinius ar įrenginius laikantis Statybos įstatymo, atsižvelgiant į kelių plėtros perspektyvą bei saugaus eismo reikalavimus, pagal normatyvinių statybos techninių dokumentų nustatytą tvarką ir suderintus projektus. Kelių apsaugos zonose rudens, žiemos ir pavasario laikotarpiais leidžiama statyti laikinus sniegą sulaikančius įrenginius. 5. Kelio apsaugos zonose esančius antžeminius ar požeminius inžinerinius tinklus prižiūri jų savininkai. Šie tinklai tiesiami ir rekonstruojami pagal patvirtintus projektus. Darbams atlikti būtina gauti kelio ir žemės valdytojo ar jos savininko leidimą.“

10.4. *Elektros energetikos įstatymo (EEĮ) 75 straipsnyje reglamentuojama:*

„3. Elektros energetikos objektų ir įrenginių, esančių elektros energetikos objektus ir įrenginius valdančiai elektros energetikos įmonei nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais nepriklausančioje žemėje ar kituose nekilnojamuosiuose daiktuose, eksploatavimui, aptarnavimui, remontui, techninei priežiūrai, rekonstravimui, modernizavimui ir (ar) naudojimui užtikrinti šiuo

įstatymu nustatomi žemės ir kitų nekilnojamųjų daiktų servitutai šių objektų ir įrenginių teisės aktuose nustatytą apsaugos zonų ribose. Tinklų operatoriai tiesti perdavimo, skirstomuosius tinklus ar įrengti kitus elektros įrenginius tinklų operatoriui nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais nepriklausančioje žemėje ar kituose nekilnojamosiose daiktuose turi teisę tik įstatymų nustatyta tvarka su žemės ar kito nekilnojamojo turto savininku išsprendę žemės ar kito nekilnojamojo turto naudojimo klausimą. 4. Tinklų operatoriai turi teisę nekliudomi prieiti, privažiuoti ar kitaip patekti prie jiems priklausančių ar jų eksploatuojamų elektros tinklų, esančių kito žemės ar kito nekilnojamojo daikto savininko ar naudotojo teritorijoje, teisės aktų nustatyta tvarka atlikti jų remonto, techninės priežiūros, eksploatavimo, medžių ir krūmų kirtimo (esant žemės savininko sutikimui; dėl iškirstos medienos naudojimo sprendžia žemės savininkai), rekonstravimo ar modernizavimo darbus, taip pat įrengti naujus elektros energetikos objektus, neišplečiant esamų apsaugos zonų ribų. Be tinklų operatoriaus rašytinio sutikimo elektros tinklų apsaugos zonose draudžiama statyti, remontuoti, rekonstruoti arba griauti bet kokius statinius, atlikti įvairius kasybos, krovos, dugno gilinimo, žemės kasimo, sprogdinimo, melioravimo, užtvindymo darbus, mechanizuotai laistyti žemės ūkio kultūras, įrengti gyvulių laikymo aikšteles, vielines užtvaras ir metalines tvoras, sodinti arba kirsti medžius, atlikti kitus teisės aktuose numatytus ribojamus darbus ar veiksmus.“

10.5. *Dokumentų ir archyvų įstatyme* reglamentuojama:

10.5.1. *11 straipsnis* – „2. Valstybės ar savivaldybių institucijų, įstaigų ar įmonių vykdančių teisės norminių aktų nustatytus įgaliojimus ir veiklą sudaryti ir gauti dokumentai turi būti užregistruoti dokumentų registruose, susisteminti pagal institucijos, įstaigos ar įmonės dokumentacijos planą, sutvarkyti ir įtraukti į apskaitą. [...]“

10.5.2. *12 straipsnis* – „1. Valstybės ir savivaldybių institucijos, įstaigos ir įmonės, valstybės įgalioti asmenys, nevalstybinės organizacijos, privatūs juridiniai asmenys privalo: 1) saugoti dokumentus patikimoje ir saugioje aplinkoje, įvertindami galimus rizikos veiksnius; 2) išsaugoti savo veiklos dokumentus reikiamą laiką, kad būtų užtikrinti veiklos įrodymai, apsaugotos su ja susijusių fizinių ir juridinių asmenų teisės; [...]. 2. Už valstybės ar savivaldybės institucijos, įstaigos ar įmonės, nevalstybinės organizacijos, privataus juridinio asmens veiklos dokumentų išsaugojimą reikiamą laiką atsako vadovas. [...]“

### *Tyrimui reikšminga teismų praktika*

11. *Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo* (Konstitucinis Teismas) *praktika*:

11.1. *2004-12-13 nutarime, priimtame byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03*, Konstitucinis Teismas konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, **kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų**. [...]“;

11.2. *2002-12-24 nutarime, be kita ko, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs:*

„Pagal Konstituciją vietos savivalda – tai įstatymo numatytų valstybės teritorijos administracinių vienetų bendruomenių [...], kurias sudaro šių vienetų nuolatiniai gyventojai [...], savitvarka ir savaveiksmiškumas pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją [...]. Konstitucijoje vietos savivalda įtvirtinta kaip savaveiksmiškumo pagrindais veikianti vietinė viešojo administravimo sistema, kuri tiesiogiai nėra pavaldi valstybės valdžios institucijoms [...].“

Pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiama galimybė savivaldybėms įgyvendinti savo kompetenciją, tiesiogiai įtvirtintą Konstitucijoje. Jeigu Konstitucijoje ar įstatymuose tam tikros *funkcijos yra priskirtos savivaldybėms, tai savivaldybės ir vykdo šias funkcijas ta apimtimi, kuria šios yra joms priskirtos*. Tai reiškia, kad tam tikra dalis savivaldybių kompetencijos turi būti įgyvendinama tiesiogiai, kad savivaldybių tarybų sprendimų, priimtų neperžengiant jų kompetencijos ribų, įgyvendinimas neturi būti saistomas kurių nors

valstybės institucijų ar pareigūnų sprendimų (leidimų, sutikimų ir pan.). Tačiau pabrėžtina, kad ir tos funkcijos, kurios priklauso išimtinai savivaldybėms, yra reglamentuojamos įstatymais. Nė viena iš šių funkcijų nereiškia, kad savivaldybės atitinkamoje srityje yra absoliučiai savarankiškos. [...].“

## 12. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (LVAT) praktika:

12.1. 2012-03-01 nutartis administracinėje byloje Nr. A<sup>502</sup>-1605/2012) – „[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999-05-11, 2004-12-13 nutarimai, 2004-11-05 išvada). **Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms** (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005-05-31 nutartis administracinėje byloje Nr. A<sup>10</sup>-655/2005). VAĮ [Viešojo administravimo įstatymas] 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskųsti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat **teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą**; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. VAĮ 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei **gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo** ir kt.)“;

12.2. 2010-12-06 nutartis administracinėje byloje Nr. A<sup>146</sup>-1135/2010 – „Viešojo administravimo subjektas individualų administracinį aktą turi pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis (VAĮ 8 str. 1 d.). [...] konstitucinis valstybės įstaigų paskirties tarnauti žmonėms principas (Konstitucijos 5 str. 3 d.) suponuoja jų pareigą užtikrinti palankiausių žmogaus teisių įgyvendinimo režimą ir ginti bei saugoti šias teises, pačioms jų nepažeisti. Ši konstitucinė nuostata perkelta į VAĮ. Spręsdamas įstatymo leidėjo pavestus uždavinius viešojo administravimo subjektas turi veikti taip, kad tie uždaviniai būtų įgyvendinti laiku, laikantis efektyvumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia ir kitų viešojo administravimo principų.“

13. *Klaipėdos apygardos administracinio teismo 2017-02-10 sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-557-583/2017* – „Lietuvos Respublikos automobilių kelių plėtojimo, priežiūros ir naudojimosi jais teisinius pagrindus nustato Kelių įstatymas. Priimant Kelių įstatymą jo aiškinamajame rašte buvo akcentuota, kad šio įstatymo tikslas – nustatyti kelių plėtojimo, priežiūros ir naudojimosi jais teisinius pagrindus, buvo pabrėžta, kad Lietuvoje yra daug gyvenviečių kelių ir gatvių, keliai buvusių kolūkių ir tarybinių ūkių, įvairių žinybų ir kurie šiuo metu, galima sakyti, yra be šeimininkų, buvo pažymėta, kad Kelių įstatymas įteisins kelių priklausomybę pagal nuosavybės formas, kelių klasifikaciją ir nustatys kelių šakos valdymo, kelių priežiūros ir naudojimosi jais tvarką Lietuvoje (žr. 1994 m. birželio mėn. Kelių įstatymo aiškinamąjį raštą Nr. 21). Kelių įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje yra numatyta, kad keliai, atsižvelgiant į transporto priemonių eismo pralaidumą, socialinę ir ekonominę jų reikšmę, skirstomi į valstybinės reikšmės ir vietinės reikšmės kelius. Vietinės reikšmės viešieji keliai ir gatvės nuosavybės teise priklauso savivaldybėms, o vidaus keliai – valstybei, savivaldybėms, kitiems juridiniams ir (ar) fiziniams asmenims (Kelių įstatymo 4 straipsnis 3 dalis).

Kelių įstatymo 8 straipsnio 1 dalis numato, kad tokie keliai projektuojami remiantis patvirtintais teritorijų planavimo bei Lietuvos kelių projektavimo normatyviniais dokumentais. Kelių tiesimo, statybos, rekonstrukcijos, taisymo (remonto) projektų ekspertizės atliekamos

Vyriausybės nustatyta tvarka. Patys keliai projektuojami, tiesiami, statomi, rekonstruojami, taisomi (remontuojami) ir prižiūrimi vadovaujantis įstatymais, kitais teisės aktais bei normatyviniais statybos techniniais dokumentais (Kelių įstatymo 8 straipsnio 2 dalis). Nurodytas reguliavimas lemia tai, kad keliai suformuoti teisės aktų nustatyta tvarka yra numeruojami ir pavadinimai jiems suteikiami sudarant kelių sąrašus (Kelių įstatymo 6 straipsnio 1 dalis) ir tokius vietinės reikšmės kelių sąrašus tvirtina savivaldybių tarybos (Kelių įstatymo 6 straipsnio 4 dalis).

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 32 punktą nustato savarankišką Konstitucijos ir įstatymų priskirtą savivaldybių funkciją – vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūrą, taisymą, tiesimą bei saugaus eismo sąlygų užtikrinimą. Taigi pagal ginčo teisinį reglamentavimą minėta funkcija yra priskiriama išimtinai savivaldybės kompetencijai (Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 44 punktą, Kelių įstatymo 6 straipsnio 4 dalis). Nors konkretūs kriterijai, kuriais remiantis, keliai įtraukiami į savivaldybės vietinės reikšmės sąrašus, teisės aktais nėra nustatyti, tačiau minėtų teisės aktų normų sisteminis aiškinimas leidžia daryti išvadą, jog šis klausimas yra priskirtas spęsti išimtinai savivaldybės tarybos diskrecijai ir turi būti sprendžiamas, atsižvelgiant į savivaldos tikslus, principus, savivaldybių ūkinės ir finansinės veiklos pagrindus, finansinius išteklius (Vietos savivaldos įstatymo 2, 3, 4 straipsniai).

Konstitucijoje yra įtvirtintas savivaldybių savarankiškumo ir veiklos laisvės pagal Konstitucijoje ir įstatymuose apibrėžtą kompetenciją principas. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – ir Konstitucinis Teismas) taip pat yra aiškinęs, jog Konstitucijoje įtvirtinti savivaldybių veiklos savarankiškumo pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją bei savivaldybių ir valstybės interesų derinimo principai suponuoja tai, kad savivaldybių savarankiškumo laipsnis vykdant įvairias įstatymuose nustatytas funkcijas gali būti skirtingas. Kadangi visos savivaldybių funkcijos yra vykdomos pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją, šiuo atžvilgiu jos visos yra priskirtos savivaldybėms vykdyti; nė viena jų nereiškia savivaldybių absoliutaus savarankiškumo atitinkamoje srityje. Pati savivaldos teisės prigimtis suponuoja tai, kad savivaldybės savo funkcijas turi vykdyti atsižvelgdamos į vietos sąlygas ir aplinkybes, tačiau visais atvejais jos privalo laikytis Konstitucijos ir įstatymų (*žr. Konstitucinio Teismo 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimą*).“

### ***Tyrimo išvados***

14. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes bei į teisinį reglamentavimą, konstatuotina:

14.1. Tyrimo metu Seimo kontrolierė pagal jai suteiktą kompetenciją vertino skundžiamas faktines aplinkybes ir surinktus įrodymus tik teisės taikymo aspektu. Pažymėtina, jog Seimo kontrolierė neturi įgaliojimų tirti ir vertinti Pareiškėjo Skunde nurodytas aplinkybes techniniu, inžineriniu, finansiniu ar kitokiu aspektu, reikalaujančiu tam tikros srities specialiųjų žinių. Išvados teiktos vertinant tik viešojo administravimo subjektų (Savivaldybės) pareigūnų veiksmus.

Seimo kontrolieriai nėra įgalioti nagrinėti ginčų dėl teisės viešojo administravimo srityje. Vadovaujantis Administracinių bylų teisenos įstatymo 3 straipsniu, viešojo administravimo srities ginčus sprendžia administraciniai teismai.

Savivaldybės saugaus eismo komisijos 2017 m. rugsėjo 21 d. protokolinis sprendimas, kad <...> g. *kliūtytys saugiam eismui kliūtytys nėra sudarytos*, yra individualus administracinis aktas, kuris gali būti skundžiamas administraciniam teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Pareiškėjui buvo paaiškinta šio individualaus administracinio akto – sprendimo apskundimo tvarka. Taigi, šio tyrimo metu nebus vertinamas minėtų Saugaus eismo komisijos sprendimų pagrįstumas ir teisėtumas.

14.2. Vadovaudamiesi Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio nuostatomis, Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip



pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje (pvz., dėl pareigūnų laiku nepriimtų sprendimų, kuriuos pagal įstatymą jie įgalioti priimti, dėl informacijos asmenims apie jų teises, priimtų sprendimų apskundimo tvarką nesuteikimo, dėl pagal kompetenciją pareiškėjams pateiktų neišsamių paaiškinimų ir pan.).

Pažymėtina, kad A nėra viešojo administravimo institucija arba įstaiga, o jos darbuotojai – pareigūnai, kurie atitiktų Seimo kontrolierių įstatyme pateiktą pareigūno sąvoką ir kurių veiklos tyrimas būtų priskirtas Seimo kontrolieriaus kompetencijai. Taigi, Seimo kontrolieriui pagal kompetenciją nepriskirta vertinti jų veiksmų teisėtumo ir pagrįstumo, teikti įpareigojimus.

14.3. Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 11 dalimi nustatyta, kad savivaldybės bendruomenė (savivaldybės nuolatiniai gyventojai) yra bendrais viešaisiais poreikiais ir interesais susieti su viešojo administravimo funkcijas atliekančiais savivaldybės subjektais (pažymos 10.1 punktas).

Atsižvelgiant į VSĮ 4 straipsnyje įtvirtintus pagrindinius principus, kuriais grindžiama vietos savivalda, savivaldybės institucijos turi užtikrinti galimybę savivaldybės gyventojams dalyvauti tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus, **reaguoti į Savivaldybės gyventojų nuomonę**. Pažymėtina, kad įgyvendinant šio teisės akto 4 straipsnio 1 dalies 8 punkte įtvirtintą **bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo** principą, **Savivaldybei įtvirtinta pareiga užtikrinti, kad jos institucijų priimti sprendimai bendruomenės interesais nepažeistų įstatymų garantuotų atskirų gyventojų teisių** (pažymos 10.1 punktas).

VSĮ 6 straipsnio 1 dalimi numatyta, kad **viena iš savarankiškųjų savivaldybės funkcijų yra saugaus eismo organizavimas** (pažymos 10.1 punktas).

14.4. SEAKĮ 4 straipsnyje įtvirtinti pagrindiniai eismo saugumo užtikrinimo principai, be kita ko, numatantys pareigą **įvertinti bei derinti visuomenės ir valstybės interesus užtikrinant saugų eismą** (pažymos 10.2 punktas).

14.5. *Nagrinėjamu atveju:*

14.5.1. Pareiškėjas skundžiasi, kad dėl <...> gatvėje A pastatytos Elektros spintos negali pravažiuoti žemės ūkio technika, o Savivaldybė, būdama kelių savininkė, nesiima priemonių, kad tą Elektros spintą nukeltų kitur;

14.5.2. nustatyta, kad Elektros spinta <...> gatvėje pastatyta Brėžinyje numatytoje vietoje, pagal suderintą techninį projektą, valstybinėje žemėje, esančioje greta Žemės sklypo (pažymos 8.18.6 punktai). Brėžinį 2017-04-28 suderino Savivaldybės pareigūnas (pažymos 8.2 punktas), sutikimą pagal galiojančių teisės aktų nuostatas davė NŽT Skyrius (pažymos 8.6, 8.7 punktai).

NŽT Skyrius atliko faktinių aplinkybių patikrinimą vietoje ir nustatė, kad tvora įrengta Žemės sklype, t. y. atitraukta nuo sklypo ribos (į sklypo vidų), o Elektros spinta pastatyta valstybinėje žemėje, ties Žemės sklypo riba, todėl tarp Elektros spintos ir tvoros yra likęs tarpas, dėl kurio vizualiai atrodo, kad Elektros spinta pastatyta vos ne gatvių sankirtoje.

Vadovaujantis EEĮ nuostatomis (pažymos 10.4 punktas), perdavimo sistemos operatoriai ir skirstomųjų tinklų operatoriai turi teisę nekliudomi prieiti, privažiuoti ar kitaip patekti prie jiems priklausančio ar jų eksploatuojamo elektros energetikos objekto, esančio kito žemės ar kito nekilnojamojo daikto savininko ar naudotojo teritorijoje, teisės aktų nustatyta tvarka atlikti jo remonto, techninės priežiūros, eksploatavimo, rekonstravimo ar modernizavimo darbus, taip pat įrengti naujus elektros energetikos objektus, neišplečiant esamų apsaugos zonų ribų. Taigi, vadovaujantis šia nuostata, elektros spintos (kaip ir nagrinėjamu atveju), suderinus su žemės savininku (nagrinėjamu atveju – su NŽT), statomos taip, kad prie jų galima būtų netrukdomai privažiuoti, prieiti ar kitaip patekti.

14.5.3. Nustatyta, kad Pareiškėjas teikė skundus ne tik Savivaldybei, bet ir Direkcijai, NŽT. Pažymėtina, kad, vadovaujantis Kelių įstatymo nuostatomis, tiek Direkcija, tiek NŽT tinkamai atsakė Pareiškėjui, išaiškino teisės aktų nuostatas ir nurodė, kur jis turėtų (galėtų) kreiptis.

Savivaldybė Pareiškėjo prašymą dėl eismo saugumo neužtikrinimo <...> gatvėje perdavė nagrinėti Savivaldybės saugaus eismo komisijai, kuri nutarė, jog saugiam eismui nėra kliūčių.

Įvertinus gautą informaciją, Seimo kontrolierės nuomone, Savivaldybės veiksmai,

įgyvendinant jai priskirtą funkciją, aiškinantis Pareiškėjo nurodomas aplinkybes, buvo nepakankami, kadangi:

1) Savivaldybė tinkamai neišsiaiškino priežasčių, dėl kurių <...> gatvė, esanti laisvoje valstybinėje žemėje, ir skirta viešajam naudojimui, iki šiol nėra registruota Savivaldybės turto balanse (neįtraukta į Savivaldybės tarybos tvirtinamą Sąrašą), nesiaiškino, kokiuose teritorijų planavimo dokumentuose ši gatvė yra pažymėta (ir ar apskritai yra pažymėta). Pažymėtina, kad „neproporcingas skiriamas finansavimas“ nėra ta priežastis, kad <...> gatvės įtraukimo į Sąrašą klausimas netgi nebūtų svarstomas.

Vadovaujantis Kelių įstatymo nuostatomis (10.3 punktas), įvertinant Direkcijos pateiktą paaiškinimą (pažymos 7 punktas), darytina išvada, kad <...> gatvė pagal požymius *yra kelias*, esantis gyvenamojoje vietovėje ir skirtas viešajam naudojimui, *jam yra suteiktas pavadinimas – <...> gatvė*.

Pažymėtina, kad *vietinės reikšmės keliai ir gatvės nuosavybės teise priklauso savivaldybėms, vidaus keliai – valstybei, savivaldybėms, kitiems asmenims (KĮ 4 straipsnis), vadovaujantis VSĮ 6 straipsnio 1 dalimi, viena iš savarankiškujų savivaldybės funkcijų yra savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas* (pažymos 10.1 punktas), kelių sąrašus tvirtina savivaldybių tarybos (KĮ 4 straipsnis), keliai numeruojami ir jiems *suteikiami pavadinimai sudarant kelių sąrašus* (KĮ 6 straipsnis). Taigi, Savivaldybė, vykdydama jai priskirtą funkciją, privalo imtis priemonių aiškinantis, kokiais teritorijų planavimo dokumentais remiantis minimas kelias (<...> gatvė) suprojektuotas, kada, bei spręsti klausimą dėl jo įtraukimo į kelių Sąrašą. Tokie sprendimai išspręstą esančią problemą (dėl kelio reikšmės, parametrų ir pan.), vietiniams gyventojams įneštų aiškumo dėl eismo saugumo minėtoje gatvėje, o kartu ir būtų išsiaiškinta, ar Elektros spinta pastatyta tinkamoje vietoje;

2) kritiškai vertintinas Savivaldybės paaiškinimas Seimo kontrolierei, kad „Savivaldybė nėra elektros spintos užsakovas ir *jai nėra žinoma, kieno prašymu ji buvo įrengta. Savivaldybės administracija neveda projektų derinimo apskaitos ir dėl ilgo laiko tarpo negali atsakyti, ar elektros apskaitos spintos įrengimo vieta buvo derinta su savivaldybės administracija.*“

Tenka priminti Savivaldybei, kad Brėžinį **2017-04-28 suderino Alytaus rajono savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio skyriaus vedėjas M. Ludavičius (tai nėra seniai vykęs faktas)**, o prašymas derinti Brėžinį privalėjo būti užregistruotas Savivaldybėje. Pažymėtina, kad, vadovaujantis Dokumentų ir archyvų įstatymo nuostatomis, gauti dokumentai turi būti užregistruoti dokumentų registruose, susisteminti pagal institucijos, įstaigos ar įmonės dokumentacijos planą, sutvarkyti ir įtraukti į apskaitą (pažymos 10.5 punktas), o už dokumentų išsaugojimą reikiamą laiką atsako vadovas (nagrinėjamu atveju – Savivaldybės administracijos direktorius).

Taigi, toks Savivaldybės paaiškinimas vertinamas kaip atsirašinėjimas bei nenoras spręsti Savivaldybei priskirtas funkcijas, padėti gyventojams, tarp jų, ir Pareiškėjui, spręsti jiems rūpinamą klausimą – saugaus eismo <...> gatvėje problemą. Pažymėtina, kad Savivaldybės suderinimas (Brėžinio), tai Savivaldybės oficiali pozicija sprendžiamo klausimo aspektu. Derinimo procedūra užtikrina VSĮ nustatytą (pvz. bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo) principų laikymąsi, Savivaldybės funkcijų vykdymą.

15. Apibendrinus pateiktas išvadas, konstatuotina, kad Savivaldybės veiksmai, vykdant išimtinai jai priskirtą funkciją (saugaus eismo organizavimas, vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra), reaguojant į Savivaldybės gyventojų nuomonę, derinant bendruomenės ir atskirų Savivaldybės gyventojų interesus, buvo nepakankami. **Pareiškėjo Skundas** (dalis dėl viešojo administravimo subjekto (Savivaldybės) pareigūnų veiksmų) **pripažintinas pagrįstu**.

„Administracinių teisinių santykių, susiklostančių tarp privačių asmenų ir valdžios institucijų, ypatumai lemia, kad privatus asmuo juose yra silpnesnioji pusė. Tokia teisinė asmens padėtis lemia, kad santykyje su viešąja administracija kilus neaiškumams, teisė aiškintina jo naudai, siekiant subalansuoti nelygias šalių pozicijas bei garantuoti asmens, kaip silpnesnės šalies, apsaugą.

Iš to valstybės institucijoms, įstaigoms, pareigūnams ir kitiems atitinkamus įgaliojimus turintiems asmenims kyla pareiga vadovautis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme įtvirtintais gero viešojo administravimo, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principais. Pabrėžtina ir tai, kad atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo yra pripažintas koordinuojančio ir determinuojančio konstitucinio teisinės valstybės principo dalimi, viena iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos saugomų ir ginamų vertybių (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas „Dėl kai kurių teisės aktų, kuriais reguliuojami valstybės tarnybos ir su ja susiję santykiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams“). *Valdžios institucijos, siekdamos įgyvendinti gero viešojo administravimo principą, užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių bei privataus asmens, kaip silpnesnės santykio su viešąja administracija šalies, apsaugą, privalo bet kurioje situacijoje vadovautis fundamentaliais protingumo, teisingumo, sąžiningumo principais, o sprendimų priėmimo metu atsižvelgti į susiklosčiusių faktinių aplinkybių visumą* (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. kovo 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-385/2014, 2017 m. balandžio 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-322-552/2017).“

16. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad:

16.1. vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 5 straipsnio 1 dalimi, kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas;

16.2. vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 15 straipsnio nuostatomis, administraciniai teismai sprendžia bylas dėl žalos, atsiradusios dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginimo (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.271 straipsnis). Taigi, jeigu, Pareiškėjo nuomone, Savivaldybės administracijos pareigūnų neveikimu galimai buvo padaryta turtinė bei neturtinė žala, žalos nustatymo ir atlyginimo klausimas, remiantis Administracinių bylų teisenos įstatymo normomis, sprendtinas teismo tvarka.

### SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

17. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Seimo Lietuvos Respublikos kontrolierė nusprendžia

X skundo dalies dėl A darbuotojų veiksmų (neveikimo) tyrimą nutraukti.

18. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia

X skundo dalį dėl Alytaus rajono savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįsta.

### SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

19. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė *Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktoriui* rekomenduoja:

19.1. atkreipti dėmesį į pažymos išvadų 14.5.3 punktą, imtis visų teisinių ir organizacinių priemonių, kad būtų tinkamai vykdoma išimtinai Savivaldybei priskirta funkcija, t. y. teikti Savivaldybės tarybai <...> gatvės įtraukimo į Alytaus rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąrašą klausimą;

19.2. imtis teisinių ir organizacinių priemonių, kad Savivaldybėje visi gaunami dokumentai (taip pat ir prašymai derinti atitinkamus dokumentus) būtų registruojami teisės aktų nustatyta tvarka.

Prašytume apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus Seimo kontrolierę ir Pareiškėją informuoti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., **ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė